

FRANSIZ BASININDA TÜRKİYE
OCAK 2012, No: 2

TUSIAD BUSINESSEUROPE ÜYESİDİR AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU

İSTANBUL	tusiad@tusiad.org
ANKARA	ankoffice@tusiad.org
BRUSSELS	bxloffice@tusiad.org
BERLIN	berlinoffice@tusiad.org
PARIS	parisoffice@tusiad.org
BEIJING	tusiad.china@tusiad.org
WASHINGTON DC	usoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

33, RUE GALILEE 75116 PARIS T: +33 1 44 43 55 35

ERMENİ SOYKIRIMININ İNKÂRINI CEZALANDIRAN YASA

22 Aralık 2011'de Fransa Meclisi'nde onaylanmasının ardından hükümet tarafından Senato'nun 23 Ocak 2012 gündemine alınan soykırımların inkârına yönelik yasa siyasi gruplar içinde önemli bölünmelere yol açtı. Yasa ayrıca Fransa Türkiye ilişkilerinde önemli bir gerginliğe yol açtı. Ankara askeri ilişkiler ve ikili resmi ziyaretleri askıya alacağını bildirirken Paris Büyükelçisini 23 Aralık'ta Ankara'ya çağırdı. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu yaptırımlar arasında Fransa'da diplomatik temsil düzeyinin indirilmesi, ekonomik ve ticari alanda yaptırımların da olacağını açıkladı.

Senato'daki oylamanın sonucuna göre Türk hükümetinin yeni yaptırımlar açıklaması beklenirken Paris Büyükelçiliği sözcüsü Engin Solakoğlu Türk Devleti'nin kamu ihalelerinde tercihinin değişeceğini dile getirdi. Fransa'nın nükleer santral ihalelerinde dışlanmaktan endişe duyduğu belirtiliyor.

- « France-Turquie: nouveaux démêlés en perspective liés au génocide arménien », 5 janvier, Les Echos
- « Loi sur le génocide arménien : «Erdogan attend le troisième tour du Conseil constitutionnel», 23 janvier, Libération
- « Le Sénat se prononce sur la reconnaissance du génocide arménien », 23 janvier, L'Express
- « Ankara menace Paris d'une "rupture totale" des relations diplomatiques », 24 janvier, La Tribune
- « Après le vote de la loi sur le génocide, Ankara menace Paris de rétorsions », 24 janvier, Le Monde

Yasanın Meclis'te onaylanmasının ardından Türkiye'yi sağduyulu davranmaya davet ederken ikili ilişkilerin önemini vurguladı.

İçişleri Bakanı Claude Guéant yasanın Türkiye'yi hedeflemediğini AB yasalarının uygulanması gereği olduğunu savundu. Türkiye'nin vereceği tepkilere bağlı olarak ikili ilişkilerin iyileştirilmesinin zaman alacağını dile getirdi.

Demokratik Hareket Partisi Cumhurbaşkanı adayı François Bayrou tarihsel konularda yasa yapmanın Parlamento'nun işi olmadığını vurgulayarak yasanın kabulünün yanlış olduğunu savundu.

- « Turquie: Juppé en "appelle au sang froid » », 24 janvier, Le Figaro
- « Génocide arménien : Paris tente de désamorcer la crise avec Ankara », 24 janvier, Le Nouvel Observateur
- « Loi réprimant sur le génocide arménien: "une faute" pour Bayrou », 24 janvier, Les Échos
- « Turquie: Paris appelle à « l'apaisement » », 23 janvier, Le Figaro

Eski Adalet Bakanı Robert Badinter Le Monde gazetesinde yayınladığı makalesinde Parlamento'nun tarihsel olaylar hakkında yasa yapmasının Fransız Anayasası'na aykırı olduğunu savundu.

- « Badinter : « Le Parlement n'est pas un tribunal » », 14 janvier, Le Monde

Ermenistan Dışişleri Bakanı Edouard Nalbandian yasanın Fransa'nın 001 yılında soykırımı tanınmasının doğal sonucu olduğunu belirtti. Fransa'nın evrensel değerlerin korunması alanında rolünü öven Nalbandian, yasa gününün Fransa Ermenistan ilişkileri yanında insan hakları korunması alanında da « altın harflerle yazılacak » bir gelişme olduğunu savundu.

- « La Turquie condamne le vote du Sénat français sur les génocides », 24 janvier, Challenges.

Sosyalist Senatör Jean Pierre Sueur Başkanlığındaki Senato Yasalar Komisyonu Meclis'te onaylanan yasanın Anayasa'ya aykırılığın öne sürerek kabul edilemeyeceği yönünde karar aldı. Buna karşılık Senato'da 23 Ocak'ta yapılan oylamada kabul edilmezlik önerisi reddedilerek yasa oylandı.

- « Génocide arménien: la commission des lois du Sénat rejette la proposition UMP » 18 janvier, Les Echos

Türk hükümetinin tepkisine karşılık Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy Recep Tayyip Erdoğan'a yazdığı mektupta ikili ilişkilerin mantık çerçevesinde ve diyalogu sürdürerek ilerleyeceğini umduğunu belirtti. Sarkozy yasa metninin bir halk ya da ülkeyi hedef almadığını ileri sürerek Türkiye'nin alacağı kararlarda iki ülkenin ortak çıkarlarını gözeteceğini umduğunu vurguladı.

- « Génocide arménien : Ankara s'adresse aux élus français, Sarkozy veut calmer le jeu », 20 janvier, Les Echos

Senato'daki oylama öncesinde, Paris Valiliği rakamlarına göre 14 500, gösteri organizatörlerine göre 30/40 bin kadar Türk gösteri yaptı. Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'dan gelen grupların da katıldığı gösteride yasanın Senato tarafından reddedilmesi istendi. Ayrıca oylama günü hem Ermeni ve Türk gruplar Senato önünde gösteri yaptı.

- « Les Français d'origine turque font bloc », 23 janvier, Libération
- « Tension aux abords du Sénat avant le vote de la loi sur le génocide arménien », 23 janvier, Le Monde

347 Senatörün 237sinin katıldığı oylamada yasa 86'ya 127 oyla kabul edildi. Senato içindeki görüş ayrılıklarını yansıtan oylama sonucunda yasa tasarısı değişiklik getirilmeden kabul edildi. Fransa Cumhurbaşkanı'nın onayı ve Resmi Gazete'de yayınlanmasının ardından yasa soykırım iddialarını sorgulayanlara 45000€ ve bir yıl hapis cezası öngörüyor.

- « Le Parlement français adopte la proposition de loi pénalisant la négation du génocide arménien », 23 janvier, RFI
- « Le Parlement adopte la loi sur le génocide arménien », 23 janvier, Le Monde

Senato'nun onayının ardından Anayasa Konseyi'ne 76 Senatör ve 65 Milletvekili tarafından yasanın iptali için başvuru yapıldı. Senato'da Avrupa Demokratik ve Sosyal Birlik Grubu Başkanı Jacques Mézard tarafından başlatılan girişime karşılık Millet Meclisi'ndeki başvuru süreci UMP Milletvekili Jacques Myard tarafından başlatıldı. Meclis'te temyiz başvurusuna katılanların çoğunluğunu UMP'liler oluşturuyor. Sosyalist Parti'den 15 Milletvekili'nin girişimi desteklediği bildiriliyor. Bunun yanında Senato'da girişime her gruptan destek geldiği bildiriliyor. Anayasa Konseyi'nin yasayı iptal etme hakkı bulunuyor.

- « Génocide arménien: le Conseil constitutionnel saisi de deux recours contre le texte », 31 janvier, AFP

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Anayasa Konseyi'ne yapılan başvuru konusunda yaptığı açıklamada imza veren Milletvekili ve Senatörlere teşekkür etti. Bundan sonrasında Anayasa Konseyi'nin doğru kararı alacağına olan inancını dile getirdi. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da bu girişimle Fransız senatörlerin bağlı oldukları değerleri savunduklarını vurguladı.

- « Erdogan salue la saisine du Conseil constitutionnel », 31 janvier, AFP

TÜRKİYE – AB

Türkiye ile üyelik müzakerelerinde ilerleme sağlanamazken Hırvatistan'ın 2013'te AB üyesi olması bekleniyor.

AB Türkiye Karma Parlamento Komisyonu eş başkanı Hélène Flautre müzakere başlıklarında Fransa ve Kıbrıs'ın vetoları ve AB yaptırımlarının Türkiye'deki demokratikleşme sürecinde AB'nin etkisini zayıflattığını vurguladı. Flautre ayrıca AB'nin Türkiye'ye karşı yeniden ilgisinin arttığını belirtti.

- « L'Union européenne manifeste un regain d'intérêt pour la Turquie », 19 janvier, la Croix
- « Une formalité pour Zagreb, un calvaire pour Ankara », 20 janvier, Libération

TÜRKİYE – İRAN

İran'ın Batı ile ilişkilerinin gerginlik noktasına geldiği bu dönemde Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu Ocak ayının ilk günlerinde Tahran'a iki günlük bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret sırasında İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber Selahi ile nükleer güç konusunun da ele alındığı açıklandı. İran Dışişleri Bakanı görüşme sonrasında yapılan basın konferansında İstanbul'da yapılması beklenen 5+1 grubu ile müzakereye tekrar başlamaya hazır olduklarını açıkladı.

2011 yılında, iki ülke arasında ticaret hacmi, bir önceki yıla göre %55 artarak 16 milyar dolara yükseldi. 2015 yılında bu rakamın 30 milyar dolara yükselmesi bekleniyor. Türkiye İran'a karşı mali yaptırımları uygulamıyor.

- « Ankara et Téhéran mesurent leurs désaccords », 5 janvier, Le Figaro
- « L'Iran se dit prêt à reprendre les négociations nucléaires », 5 janvier, Le Monde
- « Nucléaire/Iran: négociations à Istanbul », 18 janvier, Le Figaro
- « L'Iran continue de recevoir l'argent de son pétrole vendu de l'Inde via la Turquie », 20 janvier, Les Echos

TÜRKİYE – SURIYE

Türkiye Arap Birliği ile birlikte Suriye'ye uygulanan ekonomik yaptırımlara katılırken, Recep Tayyip Erdoğan Suriye hükümetini iç savaş ve dinler arası savaş tehlikelerine karşı uyardı. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ise Suriye Ulusal Konseyi'ni rejime karşı barış yanlısı direnişte bulunma çağrısı yaptı.

Suriye sınırında ülkeye insani yardım götürmeye çalışan « Özgürlük Karavanı »nı durduran Türk polisi girişimin temsilcilerden Suriye sınır yetkilileriyle müzakere etmelerini istedi.

- « Syrie: la Turquie met en garde contre une "guerre civile et de religions" », 9 janvier, Les Echos
- « La Turquie appelle l'opposition syrienne à résister par des « voies pacifiques » », 9 janvier, Le Monde
- « La «caravane de la liberté» bloquée en Turquie », 12 janvier, Libération

TÜRKİYE – IRAK

Recep Tayyip Erdoğan'ın Irak Başbakanı Nouri el-Maliki'yi uyarmasının ardından el-Maliki bir televizyon röportajında Türkiye'yi uyardı.

Erdoğan Irak'ta inançlar arası bir çatışma çıkması halinde Türkiye'nin kayıtsız kalamayacağını dile getirmişti. Nouri el-Maliki ise Türkiye'nin oynamakta olduğu rolün bölgede bir iç savaş ve felakete yol açabileceği ve Ankara'nın bundan zarar göreceğini ileri sürdü.

Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan Erbil'de yapılan Ticaret Forumu'nda Türkiye ve Irak arasında 2011'de 12 milyar dolara ulaşan ticaret hacmini 2012 yılında 20 30 milyar dolara yükseltmeyi amaçladığını bildirdi.

- « L'Irak à la Turquie: arrêtez de vous mêler de nos affaires! », 16 janvier, Slate.fr
- « Irak: la Turquie va doubler les échanges », 18 janvier, Le Figaro
- « Ankara menace Bagdad », 24 janvier, Le Figaro

KIBRIS

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-moon Kıbrıs Türk ve Yunan Liderlerini 5. tur görüşmeler için New York'a çağırdı. Görüşmelere Derviş Eroğlu ve Demetris Christofias ile birlikte BM Kıbrıs Özel Temsilcisi Alexander Downer de katılıyor.

- « L'ONU réunit pour la 5e fois dirigeants chypriote-grec et chypriote-turc », 21 janvier, Les Echos

TSK - SORUŞTURMALAR

Genel Kurmay eski Başkanı İlker Başbuğ, terörist bir örgüt liderliği yaparak hükümeti devirme girişimi yapmaktan dolayı tutuklandı.

ABD Başbuğ'un davasının şeffaf ve uluslararası kurallara uygun olması çağrısı yaptı.

Bu karardan birkaç gün sonra, 12 Eylül askeri darbesi soruşturması kapsamında dönemin Genelkurmay Başkanı Kenan Evren ile Hava Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral Tahsin Şahinkaya hakkında dava açıldı. Evren ve Şahinkaya hakkında ömür boyu hapis cezası isteniyor.

- « Turquie : l'ex-chef de l'armée incarcéré pour une tentative de putsch contre Erdogan », 6 janvier, Libération
- « Turquie: l'ex-chef de l'armée doit bénéficier d'une procédure « transparente » », 6 janvier, Libération
- « Nouvelle offensive du gouvernement turc contre l'institution militaire », 8 janvier, Le Monde
- « Ankara poursuit l'épuration de l'armée », 9 janvier, Libération
- « Turquie: Kenan Evren, auteur du putsch de 1980, est inculpé », 10 janvier, L'Express

HRANT DİNK DAVASI

Hrant Dink'in öldürülmesi davası sonucunda sanıkları yargılanırken cinayetin komplo olmadığı kararı alındı.

Kararı protesto eden yüzlerce kişi daha ayrıntılı bir dava açılması çağrısında bulundu.

- « En Turquie, prison à vie pour l'instigateur du meurtre de Hrant Dink », 17 janvier, Le Monde
- « Turquie: "Ils ont tué Hrant Dink une deuxième fois », 18 janvier, L'Express
- « Meurtre de Hrant Dink : la justice ne reconnaît pas le complot », 18 janvier, Le Monde
- « Turquie: des milliers de personnes commémorent le journaliste assassiné Hrant Dink », 9 janvier, Les Echos

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Ankara savcılığı Saray ilçesinde bir yetimhanede gizli kamera ile 2008'de yaptığı çekimlerle 5 çocuğun özel hayatını istismar ettiği gerekçesiyle York düşesi Sarah Fergusson hakkında dava açtı. İngiltere'den iadesi de istenen Fergusson hakkında 7 ile 22 yıl arasında hapis istemi bulunuyor.

- « La duchesse d'York inculpée en Turquie pour atteinte aux droits d'enfants », 12 janvier, Le Point
- « La Turquie attaque Sarah Ferguson », 12 janvier, Le Figaro

KÜRT MESELESİ

Humanité gazetesi Türk hükümetinin terörle mücadele adı altında Kürt kökenli vatandaşlara karşı baskı ve tutuklamaları arttırdığını savundu.

Uludere olaylarını örnek veren gazete hükümetin özerklik isteyen Kürtlerin demokratik ifade özgürlüklerini kısıtlamayı amaçladığını ileri sürdü. Humanité ayrıca uluslararası camianın suskunluğunu eleştirdi.

- « Ankara, ou l'obsession répressive anti-kurde », 16 janvier, L'Humanité
- « L'Union européenne peut-elle garder le silence ? Les persécutions de l'État turc contre les Kurdes ne cessent pas, au contraire », 20 janvier, L'Humanité

EKONOMİ

Türk ihracat rakamları 2011'de %18.2 oranında artarak 134, 6 milyar dolara yükseldi. Bu rekor düzeyde artışın yanı sıra Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan ihracatın 2011 Aralık'ta bir önceki yılın aynı dönemine göre %4.5 oranında artarak 12,1 milyar dolara (9,3 milyar avro) ulaştığını açıkladı.

İngiliz bankası HSBC'nin, teklif yapması için DenizBank'ın yeterince bilgi vermediği gerekçesiyle bankanın satış sürecinden çekildiği bildirildi. Konu hakkında HSBC resmi bir açıklama yapmak istemedi. HSBC dışında Denizbank'ın satışıyla Katar Ulusal Bankası da ilgileniyor.

- "... tandis que la cession de sa filiale Denizbank n'intéresse plus HSBC", 10 janvier, Les Echos
- "La Turquie craint un atterrissage brutal en 2012", 10 janvier, Le Figaro

Merkez Bankası'nın faiz politikalarına ve döviz satış operasyonlarına rağmen Türk lirası 2011 yılında Amerikan dolarına karşı %22 değer kaybetti. Enflasyon oranı hükümet hedeflerinin iki katına çıkarak %10.45'e ulaştı.

Türkiye'nin 2012 yılında bütçe açığını finanse etmekte de zorlanması bekleniyor. 2011 yılında açık %10 seviyesine ulaşmıştı. Seyfettin Gürsel Avrupa'daki ekonomik yavaşlamanın sürmesinin Türkiye'de ciddi bir likidite sorunu yaratarak eksi büyümeye yol açabileceğini bildirdi.

Avrupa Türkiye'nin en önemli ticaret ortağı konumunda bulunuyor. Afrika ve Orta Doğu ile ticarette son 5 yılda %5 oranında artış görülmesine karşılık Arap ülkelerindeki gelişmeler Türkiye'nin bölge ile ticaretine olumsuz yansıdı.

Türk hükümeti 2012'de enflasyon oranı hedefini %5 büyüme oranını ise %4 olarak açıkladı. Bununla birlikte FMI büyüme oranının %2 olmasını öngörüyor.

- "Les exportations turques explosent", 2 février, Le Figaro

Fransa sıvı kimya ürünleri depolama ve satış şirketi Rubis Türkiye'de bir petrol deposunun %50sinin alımını gerçekleştirdiklerini açıkladı.

- Rubis finalise le rachat de 50% d'un dépôt pétrolier en Turquie, 19 janvier, Le Point

Tunus ekonomisini desteklemek amacıyla Türkiye, 10 yıl düşük faizle ödenmek üzere, 500 milyon dolar kredi verecek.

İki ülke arasında serbest ticaret bölgesi oluşturulması ve Tunus tarım ürünlerinin Türkiye'ye ihraç kotalarının artırılması konusunda da anlaşmaya varıldı. Ayrıca Türkiye Tunus'tu gençleri dış ticaret ve turizm alanında eğitecek.

Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'ın Tunus'a gerçekleştirdiği ziyarete 100 Türk girişimci katıldı. Çağlayan Tunus ekonomisi ile ticaret hacminin henüz yeterince yüksek olmadığını hatırlattı ve ülkenin ekonomik gelişimini destekleyeceklerini açıkladı.

- "Tunisie: la Turquie ouvre une ligne de crédit de 500 M USD", 23 janvier, Les Echos

Renault Başkanı Carlos Ghosn Fransa Parlamentosu'nun soykırımların inkârı konusunda onayladığı yasanın Türkiye'de faaliyetlerini etkileyeceğini söyledi. France 24 kanalında yaptığı röportajda Türkiye'nin Fransız şirketlere karşı bir yaptırım uygulamasını beklemediğini ancak Türkiye'nin tepkisi halinde şirketlerinin etkileneceğini açıkladı. Türkiye'de 40 yıldır çalıştıklarını, yatırımlar yapıp istihdam yarattıklarını söyleyen Ghosn siyasi konuların şirketleri astığını ve süreci temkinli bir şekilde izlediklerini dile getirdi.

- "Génocide arménien: Renault prudent mais ne craint pas de rétorsions turques", 27 janvier, Les Echos

Fransız Parlamentosu'nun soykırımların inkârı konusunda onayladığı yasanın ardından Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, Fransız şirketleri temsilcileriyle bir araya geldi. BNP Paribas şirketinin Türk ortağı TEB'in bir temsilcisinin yaptığı açıklamaya göre Bakan şirketlerden öne çıkmamalarını istedi.

Fransız ürünlerini boykot edilmesi konusunda bazı girişimler görülürken genel bir boykotun gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi zor görünüyor.

Türkiye'de bulunan 400 Fransız şirketi yaklaşık 10 000 istihdam yaratıyor. Fransa'nın on büyük şirketlerini kapsayan CAC40 listesindeki şirketlerin yaklaşık tamamı Türkiye'de faaliyette bulunuyor.

Sağlık Bakanlığı ile önemli kontratları olan Sanofi Aventis şirketi Türkiye Yöneticisi Olivier Guillaume şirketin çıkarlarını korumak amacıyla Türk Fransız Ticaret Odası Başkanlığı'ndan ayrıldı.

Büyük bir Türk süpermarketin Fransız şirketlerden alımı kestiği söylenirken, bilançosunun %40'ini Türkiye'de elde eden yemek dağıtım şirketi Sodexo'nun da gelişmelerden etkilenmesi bekleniyor. Şirketin eski Direktörü Eşref Hamamcıoğlu uzun süreli boykot ihtimalini zayıf gördüğünü ancak idari kurumlar ve gümrüklerde sorunlar yaşanabileceğini dile getirdi.

Fransız iş dünyası temsil örgütü Medef Türkiye'de yatırımları olan şirketlerle durum değerlendirmesi yapma kararı aldı.

Soykırımların inkârı konusunda 2006 yılında başlatılan sürecin ardından yapılan boykot çağrıları Türkiye Fransa ticaret hacminde birkaç ay boyunca %10 düşüş yaratmıştı. 2001 yılında Ermeni soykırımının tanınması da Fransa'ya karşı boykot girişimine yol açmıştı.

Bugün iki ülke ekonomisinin birbirine bağımlılığının geldiği asamaya bağlı olarak hükümet tarafından yürütülecek bir boykot beklenmiyor. Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan Aralık ayında yaptığı açıklamada ekonomik yaptırımların sürdürülmesinin zor olduğunu belirtmişti. Fransız şirketlerinin büyük ihalelerin dışında tutulması ise beklenen bir gelişme. Bununla birlikte bir Fransız şirket temsilcisine göre son 10 yıldır Fransız şirketlere ihalelerde yer verilmiyor.

- “Loi sur les génocides : les firmes françaises font profil bas en Turquie”, 28 janvier, Le Monde